

TÁC ĐỘNG CỦA DỊCH BỆNH COVID-19 ĐẾN CÁC ĐIỂM DU LỊCH: TRƯỜNG HỢP THÀNH PHỐ CẦN THƠ^(*)

Huỳnh Văn Đà

Đoàn Thị Phượng

Trương Thị Kim Thủy

Tóm tắt: Trong những năm gần đây, ngành du lịch thành phố Cần Thơ có những chuyển biến tích cực và đóng góp quan trọng trong cơ cấu khu vực dịch vụ và tăng trưởng của thành phố. Tuy nhiên, từ cuối năm 2019, đại dịch COVID-19 xuất hiện và lan rộng trên thế giới gây ra thiệt hại nghiêm trọng đến mọi mặt của đời sống và nền kinh tế toàn cầu, nhất là đối với ngành du lịch, trong đó có du lịch Cần Thơ. Trong ảnh hưởng của đại dịch, khách du lịch sụt giảm nghiêm trọng làm cho các điểm du lịch trên địa bàn thành phố rơi vào trạng thái vô cùng khó khăn. Nghiên cứu này sử dụng các phương pháp thu thập và phân tích dữ liệu thứ cấp; điều tra dữ liệu sơ cấp bằng bảng hỏi và phân tích dữ liệu điều tra bằng phương pháp thống kê mô tả nhằm tìm hiểu tác động của đại dịch COVID-19 đối với các điểm du lịch trên địa bàn thành phố Cần Thơ dưới các khía cạnh như: sự suy giảm lượng khách, doanh thu, công suất khai thác và nguồn lao động.

Từ khóa: COVID-19; Điểm du lịch; Hoạt động kinh doanh du lịch; Thành phố Cần Thơ.

Giới thiệu

Cuối năm 2019, dịch bệnh COVID-19 (SARS-CoV2), bùng phát tại thành phố Vũ Hán, tỉnh Hồ Bắc, Trung Quốc và nhanh chóng lan rộng ra nhiều quốc gia khác, tạo nên một đại dịch bao trùm trên toàn thế giới. Đại dịch COVID-19 không chỉ đẩy hệ thống y tế toàn cầu rơi vào khủng hoảng mà còn kéo theo một cuộc khủng hoảng kinh tế nghiêm trọng trong lịch sử nhân loại, trong đó có ngành du lịch. Tổ chức Du lịch thế giới (UNWTO) đã gọi năm 2020 là "năm tồi tệ nhất trong lịch sử ngành du lịch". Cuộc khủng hoảng COVID-19 khiến ngành du lịch toàn cầu bị thiệt hại 1,3 nghìn tỉ USD trong năm 2020 do số lượng

người đi du lịch giảm mạnh. Đặc biệt, khu vực châu Á là nơi có mức giảm mạnh nhất, lượng khách du lịch quốc tế đến khu vực này đã giảm 1 tỉ lượt người, tương đương 74% (Hải Anh, 2021).

Thực tế cho thấy, trước khi dịch bệnh COVID-19 bùng phát và lây lan thì ngành du lịch trên thế giới nói riêng và ở Việt Nam nói chung là một ngành dịch vụ có tiềm năng lớn và được ưu ái phát triển hàng đầu. Tại Việt Nam, du lịch vẫn duy trì tốc độ tăng trưởng cao mỗi năm. Theo Tổng cục Du lịch Việt Nam, tính đến ngày 09/07/2020, tỷ lệ đóng góp trực tiếp của du lịch vào GDP cả nước năm 2018 chiếm 8,3%, năm 2019 chiếm 9,2%, đây là những con số tăng trưởng khá ấn tượng. Ngoài ra, du lịch Việt Nam còn mang về nhiều giải thưởng danh giá mang tính toàn cầu, nổi bật

^(*) Nghiên cứu này được tài trợ bởi Quỹ Phát triển khoa học và công nghệ Quốc gia (NAFOSTED) trong đề tài mã số: ĐXTN-2020.07

nhất là danh hiệu “Điểm đến di sản hàng đầu thế giới 2019”. Không những thế, du lịch còn góp phần giải quyết việc làm, xóa đói giảm nghèo, tăng cường hội nhập quốc tế và đang từng bước trở thành ngành kinh tế mũi nhọn.

Tuy nhiên, ngành du lịch đã và đang chịu thiệt hại nặng nề bởi dịch COVID-19. Lượng khách du lịch quốc tế và nội địa đều sụt giảm nghiêm trọng, đặc biệt là khách du lịch quốc tế. Nếu như lượng khách nước ngoài đến Việt Nam trong tháng 1/2020 đạt khoảng 1,9 triệu lượt thì chỉ còn hơn 400.000 lượt khách vào tháng 3/2020 (Báo điện tử Việt Nam, 2020), số lượng khách quốc tế còn sụt giảm nghiêm trọng hơn trong cuối năm 2020 và đầu năm 2021.

Việc đại dịch liên tiếp bùng phát với tốc độ lây lan nhanh trong cộng đồng ảnh hưởng đến tâm lý người dân, khiến các điểm du lịch phải thực hiện tất cả các lệnh cấm, hạn chế tập trung đông người, điều này là nguyên nhân dẫn đến việc khách du lịch liên tiếp sụt giảm khiến các điểm du lịch điêu đứng trong một thời gian dài. Do lượng du khách giảm, các hoạt động kinh doanh dịch vụ du lịch có liên quan như lữ hành, lưu trú, ăn uống, vui chơi giải trí,...đều bị suy giảm, đình trệ, hoặc tệ hơn là đóng cửa ngừng hoạt động. Kéo theo đó, lực lượng lao động trong ngành du lịch cũng bị ảnh hưởng nặng nề.

Đối với thành phố Cần Thơ, mặc dù không phải là trung tâm dịch lớn của cả nước, đại dịch cũng gây ra những thiệt hại nặng nề, nhất là sự suy giảm mạnh lượng khách du lịch tại các điểm du lịch, kéo theo sự suy giảm hoạt động kinh doanh dịch vụ du lịch tại các địa bàn này. Xuất phát từ thực tế nêu trên, nghiên cứu này được thực hiện nhằm đánh giá những thiệt hại do tác động của dịch bệnh COVID-19 tại các điểm du lịch ở thành phố Cần Thơ dưới các khía cạnh như lượng khách, doanh thu, công suất khai thác và nguồn lao động.

1. Phương pháp nghiên cứu

Để có thể thu thập được dữ liệu cần thiết phục vụ cho quá trình nghiên cứu, tác giả đã sử dụng các phương pháp nghiên cứu và phân tích dữ liệu như sau:

Phương pháp thu thập dữ liệu thứ cấp, sơ cấp: Dữ liệu thứ cấp được thu thập từ các nguồn khác nhau như bài báo, tạp chí nghiên cứu khoa học ở Việt Nam và thế giới; công trình khoa học đã được công bố; số liệu từ Bộ Y tế Việt Nam, Tổng cục Du lịch Việt Nam, Ngân hàng Thế giới, Tổ chức Y tế thế giới, Tổ chức Du lịch thế giới, Cổng thông tin điện tử thành phố Cần Thơ (2020). Dữ liệu sơ cấp được thu thập bằng cách phỏng vấn trực tiếp nhà quản lý tại các điểm du lịch trên địa bàn Thành phố Cần Thơ dựa trên các bảng hỏi đã chuẩn bị sẵn. Bảng hỏi tập trung khai thác những thông tin liên quan đến tác động của dịch bệnh COVID-19, qua các tiêu chí như: lượng khách, doanh thu, công suất khai thác, nguồn lao động. Bên cạnh đó, bảng hỏi còn có các câu hỏi mở để lấy ý kiến từ đối tượng được khảo sát và các câu hỏi về đánh giá mức độ tác động của dịch bệnh đến các điểm du lịch theo thang đo Likert 5 mức độ: (1) Hoàn toàn không nghiêm trọng, (2) Không nghiêm trọng, (3) Trung bình, (4) Nghiêm trọng, (5) Rất nghiêm trọng. Nghiên cứu đã khảo sát tất cả 30 điểm du lịch trên địa bàn Thành phố Cần Thơ.

Nghiên cứu sử dụng phương pháp thống kê mô tả cùng với điều tra bằng bảng hỏi, phỏng vấn sâu để lấy ý kiến về những tác động của dịch bệnh. Các kết quả nghiên cứu giúp đánh giá được các mức độ tác động của dịch bệnh đối với ngành du lịch và đưa ra các giải pháp thích hợp cho công tác kiểm soát, phòng chống để nhanh chóng hồi phục ngành du lịch thành phố Cần Thơ.

2. Khái quát ngành du lịch thành phố Cần Thơ

Thành phố Cần Thơ là trung tâm vùng Đồng bằng sông Cửu Long, là đầu mối giao thông đường bộ, đường thủy và đường hàng không của vùng nên rất thuận lợi để kết nối khách du lịch trong nước và quốc tế đến các địa bàn du lịch trong vùng Đồng bằng sông Cửu Long. Cần Thơ nằm trên tuyến sông Hậu, lại có sông Cần Thơ bao quanh và nhiều kênh rạch nên có thể mạnh để phát triển du lịch đường sông, trong đó chợ nổi Cái Răng và chợ nổi Phong Điền là những điểm du lịch nổi tiếng. Đồng thời Cần Thơ cũng là vùng đất trù phú với nhiều vườn cây ăn trái sum suê, rất thuận lợi để phát triển loại hình du lịch miệt vườn. Bên cạnh đó, thành phố Cần Thơ cũng có các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể khá phong phú, với 36 di tích được xếp hạng, bao gồm 13 di tích cấp quốc gia và 23 di tích cấp thành phố. Ngoài ra, thành phố Cần Thơ cũng có tiềm năng phát triển du lịch tại các làng nghề truyền thống như làng bánh tráng Thuận Hưng, làng đan lưới Thơm Rôm, làng hoa Bà Bộ,... cùng với tiềm năng văn hóa nghệ thuật cổ truyền (Đờn ca tài tử, Hò Cần Thơ...) và văn hóa ẩm thực (bánh hời mặt võng, hủ tiếu pizza, bánh tét lá cẩm,...). thành phố Cần Thơ cũng có hệ thống khách sạn, nhà hàng, những

trung tâm hội nghị với cơ sở vật chất hiện đại, có sức chứa lớn phục vụ du lịch như khách sạn Mường Thanh, Vinpearl, Ninh Kiều, Vạn Phát, TTC, Nesta, ...

Với chủ trương đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, thành phố Cần Thơ đã triển khai nhiều chương trình, kế hoạch đẩy mạnh phát triển du lịch. Vì vậy, những năm vừa qua, ngành du lịch Cần Thơ có sự chuyển biến tích cực và đạt nhiều kết quả quan trọng, lượng khách du lịch và doanh thu du lịch đều tăng rõ rệt. Trong thời kỳ 2015 - 2018, mức tăng trưởng khách trung bình đạt 22,4%/năm; cao nhất là năm 2017, đạt mức tăng trưởng 40,9% so với năm 2016. Về doanh thu du lịch, trung bình đạt mức tăng 31,5%; đặc biệt, năm 2017 đạt 58,7% so với năm 2016 (Bảng 1).

Năm 2019, ngành du lịch Cần Thơ đón 8.869.065 lượt khách, tăng 4,6% so cùng kỳ năm 2018. Khách lưu trú đạt trên 3 triệu lượt, tăng 13,1%, trong đó lưu trú quốc tế đạt trên 409.000 lượt khách, tăng 12,4% so với cùng kỳ năm 2018. Tổng doanh thu từ du lịch đạt 4.435,3 tỉ đồng, tăng 17,2% so với cùng kỳ năm 2018 (Công thông tin điện tử thành phố Cần Thơ, 2020).

BẢNG 1. LƯỢNG KHÁCH VÀ DOANH THU DU LỊCH THÀNH PHỐ CẦN THƠ

	2015	2016	2017	2018
Tổng lượng khách (lượt)	4,702,203	5,349,817	7,539,221	8,480,968
-Khách quốc tế	354,773	490,972	580,625	730,000
-Khách nội địa	2,012,860	4,858,845	6,958,596	7,750,968
Tổng doanh thu (tỷ đồng)	1,734,7	1,826,0	2,897,9	3,785,1

Nguồn: Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thành phố Cần Thơ (Công thông tin điện tử thành phố Cần Thơ, 2020).

Nguồn lao động phục vụ du lịch cũng là một yếu tố quan trọng đảm bảo cho du lịch phát triển. Chính vì thế, thành phố Cần Thơ đã quan tâm hơn đến việc phát triển nguồn lực du lịch. Năm 2014, lực lượng lao động trực tiếp trong ngành du lịch thành phố Cần Thơ là

3,483 người, trong đó lao động nữ là 1,928 người; con số này đã tăng lên và đạt 5,420 người năm 2017. Như vậy, trong vòng 3 năm, nhân lực du lịch trực tiếp tăng 1,5 lần, cho thấy tốc độ phát triển của du lịch thành phố ngày càng cao.

Nhìn chung, trong những năm gần đây, ngành du lịch Cần Thơ liên tục duy trì được đà tăng trưởng, đóng góp quan trọng trong cơ cấu khu vực dịch vụ và tăng trưởng của thành phố. Điều này là cơ sở vững chắc để ngành du lịch Cần Thơ từng bước trở thành ngành kinh tế mũi nhọn và là điểm đến được lựa chọn hàng đầu vùng Đồng bằng sông Cửu Long.

3. Kết quả thảo luận

3.1. Tác động của COVID-19 đến các điểm du lịch trên địa bàn Thành phố Cần Thơ và các giải pháp ứng phó tạm thời

Đại dịch COVID-19 được đánh giá là một trong những dịch bệnh nguy hiểm hàng đầu trong lịch sử loài người với mức độ lây lan vô cùng nhanh chóng và khó kiểm soát (Bộ Y tế, 2020). Ngành du lịch Việt Nam không tránh khỏi những thiệt hại nặng nề do diễn biến phức tạp của dịch bệnh từ cuối năm 2019 đến thời điểm hiện tại, thể hiện qua những biểu hiện cụ thể như sau:

Dịch bệnh diễn biến phức tạp, nguy cơ cao bị lây nhiễm, tại nhiều địa phương phải áp dụng giãn cách xã hội gây ảnh hưởng đến việc đi lại, tập trung đông người, dẫn đến tình trạng

suy giảm mạnh lượng du khách tại các điểm du lịch; công suất khai thác tại điểm du lịch cũng từ đó giảm theo.

Lượng khách du lịch suy giảm nên doanh thu tại các điểm cũng sụt giảm nghiêm trọng; các cơ sở kinh doanh du lịch không có nguồn thu để chi trả cho lao động, phải cắt giảm lao động tại một số điểm du lịch.

Đặc biệt, tại một số điểm du lịch trước đây chỉ phục vụ chủ yếu là khách nước ngoài nhưng do tình hình dịch bệnh nên lượng khách quốc tế không còn. Những điểm du lịch này phải thay đổi sản phẩm du lịch để phù hợp với nhu cầu của khách nội địa (cũng rất ít và thất thường) hoặc có thể phải đóng cửa, ngừng kinh doanh.

Đối với thành phố Cần Thơ, dịch bệnh COVID-19 đã gây ra những thiệt hại nặng nề tại các điểm du lịch trên địa bàn. Kết quả khảo sát được thực hiện trong thời gian dịch bệnh diễn biến mạnh mẽ (từ đầu tháng 02/2020 đến hết tháng 09/2020) cho thấy, dịch bệnh COVID-19 đã tàn phá một cách nghiêm trọng đến toàn bộ hệ thống các điểm du lịch của thành phố Cần Thơ (Bảng 2).

BẢNG 2. THIẾT HẠI DO DỊCH BỆNH COVID-19 ĐẾN CÁC ĐIỂM DU LỊCH THÀNH PHỐ CẦN THƠ

Tên biến khảo sát	Giá trị nhỏ nhất	Giá trị lớn nhất	Giá trị trung bình	Độ lệch chuẩn
Số khách du lịch giảm (người)	2,000	380,000	3,058	± 88013,6
% số khách du lịch giảm (%)	30%	95%	68,5	± 17,2
Doanh thu giảm (triệu đồng)	30	520	240,5	± 186,5
% doanh thu giảm (%)	30%	95%	65,3	± 17,1
Công suất khai thác giảm (%)	5%	95%	62,1	± 20,3
Lao động cho nghỉ việc (người)	3	70	16,8	± 24,1
% lao động cho nghỉ việc (%)	30%	100%	63,0	± 22,1

Nguồn: Kết quả khảo sát thực tế 2020 (n=30).

Bảng 2 cho thấy trong giai đoạn từ đầu tháng 02 đến hết tháng 09 năm 2020, dịch bệnh COVID-19 đã khiến lượng khách đến các

điểm du lịch ở Cần Thơ giảm mạnh. Tính theo số lượt khách đến tham quan điểm du lịch, con số giảm ít nhất là 2.000 người, giảm nhiều nhất là 380.000 người, trung bình giảm 3.058.

Tính theo tỷ lệ, lượng khách giảm ít nhất là 30%, nhiều nhất 95%, trung bình 68,5%. Thực tế cho thấy, thời điểm đầu năm chính là mùa cao điểm của du lịch thành phố Cần Thơ, thời gian thích hợp dành cho những ngày nghỉ cùng gia đình và bạn bè, nên thiệt hại lại càng nghiêm trọng. Nếu so sánh với cùng kỳ thời gian năm 2019, khi mà tại các điểm du lịch ở đây đã xảy ra tình trạng như quá tải khách du lịch, thì đầu năm 2020 do dịch bệnh xảy ra quá đột ngột, chưa có biện pháp phòng tránh triệt để và cùng với tâm lý lo ngại của người dân khiến ngành du lịch chưa được đà phát triển đã sụt giảm nghiêm trọng từ lượng khách đến cả doanh thu.

Qua khảo sát thực tế tại Bến Ninh Kiều, một trong những điểm du lịch nổi tiếng ở thành phố Cần Thơ, do tác động của đại dịch COVID-19, điểm du lịch đã không còn hình ảnh khách du lịch đến từ mọi miền đất nước và vắng bóng du khách nước ngoài tập trung mua vé tàu tham quan chợ nổi Cái Răng vào buổi sáng hay đi dạo cầu đi bộ, thưởng thức ẩm thực sân, mua sắm tại chợ cổ,...

Tại các điểm du lịch nhỏ lẻ như nhà vườn du lịch, doanh thu ước tính giảm khoảng ít nhất là 30 triệu đồng, còn tại các điểm du lịch lớn như Ông Đề, Mỹ Khánh hay Vàm Xáng thì số tiền thiệt hại lên đến 520 triệu đồng, còn số trung bình là 240,5 triệu đồng. Nếu tính mức giảm doanh thu theo phần trăm thì giảm ít nhất là 30%, nhiều nhất là 95%, trung bình là 65,3%.

Có thể thấy, năm 2019 là năm ngành du lịch thành phố Cần Thơ đang trên đà phát triển cực thịnh và đem lại nguồn thu lớn, thì năm 2020 là năm kém may mắn cho ngành du lịch ở đây khi nguồn thu sụt giảm nghiêm trọng. Thực tế cho thấy, nhiều điểm du lịch trước đây rất phát triển nhưng nay không có nguồn thu để tiếp tục duy trì hoạt động trong mùa dịch

nên đã phải đóng cửa như Vườn sinh thái Út Hiên và Vườn sinh thái Lê Lộc.

Ở cơ sở sản xuất rượu Sáu Tia, bà Trần Thị C. (vợ chủ cơ sở) cho hay: *“Lúc trước, ở đây có phục vụ du lịch, vẫn cho khách đến đây tham quan vườn mận, tuy nhiên khi dịch đến thì hầu như nơi đây hoang tàn không còn thấy bóng dáng khách đâu nữa, những chiếc xe sử dụng để chở khách vào vườn đã không còn sử dụng đến, nay như một đồng sắt vụn, nhân viên thì cho nghỉ hoàn toàn vì không có nguồn thu để chi trả, hiện tại thì cơ sở chỉ còn nấu rượu và đem sản phẩm trưng bày tại các hội chợ triển lãm hay bày bán ở sân bay”*.

Qua đó, có thể thấy rằng dịch bệnh COVID-19 không chỉ ảnh hưởng đến lượng khách và doanh thu khách du lịch mà còn ảnh hưởng đến công suất khai thác tại các điểm du lịch và nguồn lao động trong ngành du lịch. Cụ thể, kết quả khảo sát cho thấy, công suất hoạt động tại các điểm du lịch giảm nhiều nhất là 95%, ít nhất là 5%, trung bình là 62,1%. Số lao động cho nghỉ việc ít nhất là 3 người, nhiều nhất là 70 người, trung bình là 16,8 người. Phần trăm số lao động cho nghỉ việc ít nhất là 30%, nhiều nhất là 70% và trung bình là 63%.

Tình trạng hoạt động tại các điểm du lịch chịu ảnh hưởng nghiêm trọng từ đại dịch COVID-19, thời gian trước khi dịch bệnh, các điểm du lịch tập trung khai thác du lịch rất hiệu quả, đem lại nguồn thu lớn cho doanh nghiệp. Tuy nhiên, từ khi dịch bệnh đến nay, nguồn thu giảm sút một cách đáng kể. Các cơ sở kinh doanh du lịch đều không dám mạnh dạn đầu tư thêm vốn để đổi lại là những đợt dịch cứ liên tiếp giảm rồi lại bùng phát. Chính vì thế, tình trạng đóng cửa ngừng kinh doanh đã ảnh hưởng không ít đến nguồn lao động trong ngành du lịch. Làng du lịch sinh thái Ông Đề là một trong những điểm du lịch hấp dẫn khi đến với vùng đất Cần Thơ. Tuy nhiên, dịch bệnh COVID-19 diễn biến mạnh trong

dịp tết năm 2020 khiến lượng khách tham quan đến đây giảm đến con số 70%, điều này gây ra thiệt hại rất lớn đối với doanh thu tại điểm du lịch, ảnh hưởng không ít đến nguồn nhân lực và công suất lao động. Vườn trái cây Vàm Xáng trước đây là điểm đến du lịch của đông đảo du khách quốc tế đến tham quan, tìm hiểu sinh thái và văn hóa Nam Bộ, hiện nay cũng bị ảnh hưởng rất lớn vì lượng khách nước ngoài, một trong những nguồn thu chính của điểm du lịch, bị sụt giảm nghiêm trọng trong thời gian dịch bệnh,...

Dịch bệnh ảnh hưởng mạnh mẽ đến việc làm và thu nhập của nguồn nhân lực trong ngành du lịch. Như đã nói ở trên, người lao động tại những điểm du lịch lớn có thể tạm nghỉ rồi làm lại, còn tại những điểm du lịch nhỏ lẻ và những điểm du lịch không trụ nổi mà đóng cửa giải thể thì nguồn lao động này sẽ gặp rất nhiều khó khăn khi dịch bệnh vẫn tiếp tục hoành hành. Bên cạnh đó, không chỉ những cá nhân hoạt động trong điểm du lịch mới bị ảnh hưởng mà cả những nguồn nhân lực khác có liên quan đến ngành du lịch như nguồn lực hoạt động trong ngành giao thông, ngành hàng không, cơ sở lưu trú và ăn uống,... cũng đối mặt với hoàn cảnh tương tự.

Ý kiến đánh giá chung của các đối tượng phỏng vấn tại 30 điểm du lịch về mức độ thiệt hại do dịch bệnh COVID-19 đến các điểm du lịch thành phố Cần Thơ dựa trên câu hỏi theo thang Likert 5 mức độ cho thấy, các ý kiến của đối tượng phỏng vấn đều đánh giá từ mức 3 đến mức 5, giá trị trung bình đạt 4,17, tức là ở mức rất nghiêm trọng, mức cao nhất trong thang đo.

Cụ thể, có 3/30 (10%) điểm du lịch đánh giá tác động ở mức trung bình, có 19/30 (63,3%) điểm du lịch đánh giá tác động ở mức nghiêm trọng, chiếm tỷ lệ cao nhất và 8/30 (26,7%) điểm đánh giá tác động ở mức rất nghiêm trọng. Tính chung, các ý kiến đánh giá

thiệt hại do COVID-19 đến các điểm du lịch ở mức nghiêm trọng và rất nghiêm trọng lên đến 90% các ý kiến được phỏng vấn.

Trong bối cảnh đại dịch COVID-19 vẫn diễn biến phức tạp, đại diện 30 điểm du lịch nhìn nhận rằng, du lịch thành phố Cần Thơ sẽ sớm vượt đậy và các điểm du lịch đã có những giải pháp phản ứng tạm thời trong thời gian này.

Đối với những điểm du lịch lớn như Làng Du lịch Sinh thái Ông Đè, nguồn lao động vẫn được giữ nguyên và chỉ giảm số ca làm vì trong thời gian dịch bệnh không có nhiều khách đến tham quan hoặc chỉ tạm nghỉ trong những lúc dịch bùng phát quá mạnh mẽ. Tương tự như vậy, tại khu du lịch Lung Cột Cầu, nhân viên được cho tạm nghỉ việc nhưng chỉ nghỉ trong giai đoạn dịch bùng phát mạnh mẽ, sau đó vẫn đi làm lại bình thường. Theo ông H.V.T, quản lý của Làng Du lịch Sinh thái Ông Đè, khi dịch bệnh vắng khách, điểm du lịch đã có thời gian để hoàn thiện lại nghiệp vụ, chỉnh lại các hạng mục còn thiếu sót, đào tạo nhân viên. Cũng trong thời gian dịch bệnh, điểm du lịch cũng áp dụng những biện pháp như giảm giá dịch vụ, đẩy mạnh truyền thông, tổ chức các lễ hội như lễ hội bánh dân gian, ẩm thực món ngon độc lạ để thu hút khách đến và hiện tại điểm du lịch đang tập trung xây dựng thêm một số trò chơi và dịch vụ mới, tạo thêm nhiều điểm check-in đáp ứng nhu cầu khách du lịch cũng như để nhanh chóng phục hồi hoạt động kinh doanh.

Vườn trái cây Vàm Xáng (Mekongoi Ecolodge) trước đây chỉ phục vụ chủ yếu khách nước ngoài, tuy nhiên giai đoạn không có khách tham quan, điểm du lịch đã tận dụng thời gian để tái cấu trúc lại nội bộ nhân viên, bảo trì và xây dựng lại phòng ốc, tập trung xây dựng lại thương hiệu mới. Để tiếp tục hoạt động kinh doanh, điểm du lịch còn thực hiện một số biện pháp như giảm giá phòng ốc để

kích cầu du lịch, xây dựng các sản phẩm du lịch cho phù hợp với đối tượng là khách Việt, giảm giá dịch vụ, tạo niềm tin cho khách hàng để nhanh chóng phục hồi hoạt động kinh doanh tại điểm du lịch (Theo ý kiến của chị N.T.N.D, quản lý của Vườn trái cây Vàm Xáng – Mekongoi Ecolodge).

Kết luận và kiến nghị

Để thực hiện “mục tiêu kép”, vừa phòng chống dịch COVID-19, vừa phục hồi và phát triển kinh tế-xã hội trong trạng thái bình thường mới, ngành du lịch Cần Thơ đã chủ trương tiếp tục kiểm soát, phòng, chống dịch một cách có hiệu quả, tập trung khai thác thị trường trong nước, xây dựng hình ảnh Cần Thơ là điểm đến “An toàn - Thân thiện - Chất lượng”; đồng thời chuẩn bị tích cực để đón khách quốc tế đến Cần Thơ khi có điều kiện đảm bảo an toàn, nhất là khi việc tiêm vacxin được tiến hành rộng trên thế giới.

Không chỉ riêng các điểm du lịch mà các ngành nghề có liên quan đến du lịch và người dân nơi đây cũng có ý thức cao trong việc phòng, chống dịch, có sự phối hợp chặt chẽ với các cơ quan chức năng, các sở ban ngành có liên quan để thực hiện các biện pháp ứng phó với dịch bệnh COVID-19 theo thông điệp “5K” do Ban Chỉ đạo Quốc gia phòng chống dịch COVID-19 đề ra.

Tại các điểm du lịch trên địa bàn thành phố Cần Thơ, cần chú ý vừa tiếp tục hoạt động kinh doanh du lịch vừa chú ý đến việc phòng, chống dịch COVID-19, đảm bảo an toàn cho khách du lịch, tránh tình trạng lây lan chéo, phát tán mầm bệnh cho khách du lịch. Phải lưu trữ thông tin của khách du lịch theo hướng dẫn của cơ quan y tế có thẩm quyền để hỗ trợ cơ quan có thẩm quyền truy xuất người nghi nhiễm bệnh COVID-19 khi cần. Phổ biến cho cán bộ nhân viên trong điểm du lịch và khách

du lịch những quy định về phòng, chống dịch COVID-19.

Để giúp các điểm du lịch có thể thu hút khách trở lại, song song đó là có thể kiểm soát dịch một cách hiệu quả hơn các cấp chính quyền thành phố Cần Thơ đã liên tục và thường xuyên cập nhật tình hình hoạt động của các đơn vị kinh doanh du lịch như công ty du lịch, cơ sở lưu trú, cơ sở ăn uống, các khu, điểm, vườn du lịch, và các khu vui chơi giải trí,... để biết rõ tình hình dịch bệnh cũng như mức độ thiệt hại mà dịch bệnh COVID-19 đã gây ra cho các đơn vị trên địa bàn thành phố Cần Thơ. Từ đó, thành phố có cơ sở đề xuất những biện pháp phòng, chống dịch hay những chính sách hỗ trợ phù hợp hơn cho các đơn vị này, rà soát trên phạm vi rộng và thống kê về tình hình công ăn việc làm của người dân trên địa bàn thành phố Cần Thơ, đặc biệt là nguồn nhân lực hoạt động trong lĩnh vực du lịch.

Để duy trì và phục hồi hoạt động du lịch, chính quyền địa phương cần xem xét, quan tâm sâu sắc và hỗ trợ cho người làm du lịch và nguồn nhân lực du lịch, cần có những chính sách động viên về mặt tinh thần, hỗ trợ về mặt vật chất, thường xuyên mở những lớp tập huấn về du lịch để đào tạo về kỹ năng giao tiếp, nghiệp vụ hướng dẫn, quản lý, bổ sung thêm kiến thức cho các cán bộ kinh doanh dịch vụ du lịch, người dân đang tham gia hoạt động kinh doanh du lịch cũng như nguồn nhân lực lao động trong ngành du lịch nhằm trang bị thêm nghiệp vụ, kiến thức, kỹ năng để có thể phục vụ du lịch được tốt hơn, đáp ứng nhu cầu của khách du lịch. Ngoài ra, chính quyền cần chú ý vấn đề an ninh trong khu vực phục vụ du lịch, nắm rõ tình hình dịch bệnh để đề ra những định hướng lâu dài phục hồi ngành du lịch và những biện pháp đảm bảo an toàn sức khỏe cho người dân khi tham gia du lịch.

Nghiên cứu cũng cho thấy, các cơ sở kinh doanh du lịch cũng đã tận dụng thời gian

vắng khách để tập trung đầu tư, nâng cấp và tạo thêm nhiều sản phẩm mới lạ, độc đáo, có nét đặc trưng riêng nhưng vẫn lưu giữ được những nét giá trị văn hóa vùng miền, tạo ấn tượng tốt cho du khách và đón đầu cơ hội dịch bệnh được kiểm soát, lượng du khách phục hồi trở lại.

Nhìn chung, các doanh nghiệp du lịch ở Cần Thơ đã phải ứng phó với tình hình dịch bệnh bằng nhiều biện pháp để duy trì và điều chỉnh hoạt động nhằm giảm thiểu thiệt hại,

đón đầu cơ hội phục hồi sau khi dịch bệnh được kiểm soát. Để phục hồi và phát triển ngành du lịch sau dịch COVID-19, thành phố Cần Thơ định hướng ưu tiên thị trường nội địa, tập trung vào các thị trường gần và các địa phương có đường bay kết nối với Cần Thơ, hướng tới khách hàng trẻ tuổi. Đồng thời, thành phố Cần Thơ cũng tăng cường công tác truyền thông nâng cao nhận thức và hình ảnh với chủ đề "*Cần Thơ là điểm đến an toàn, thân thiện và chất lượng*".

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Y Tế Việt Nam (2020), *Tình hình COVID 19*, truy cập 17/09/2020 tại <https://ncov.moh.gov.vn/>.
2. Báo điện tử Việt Nam (2020), *Lượng khách quốc tế đến Việt Nam giảm bởi dịch bệnh do COVID-19*, truy cập 02/10/2020 tại <http://baochinhphu.vn/Du-lich/Luong-khach-quoc-te-den-Viet-Nam-giam-boi-dic-h-benh-do-COVID19/387330.vgp>.
3. Bộ Y Tế (2020), *Trang tin về dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp Covid-19*, truy cập 09/2/2021 tại <https://ncov.moh.gov.vn/vi/web/guest/-/6847426-679>.
4. Công thông tin điện tử TP. Cần Thơ (2020), *Kích cầu để thu hút khách*, truy cập 02/10/2020 tại <https://www.cantho.gov.vn/wps/portal!/ut/p/z1>.
5. Công thông tin điện tử TP. Cần Thơ (2020), *Đồng bằng sông Cửu Long kích cầu du lịch "Người Việt Nam đi du lịch Việt Nam"* truy cập 02/10/2020 tại <https://www.cantho.gov.vn/wps/portal!/ut/p/z1>.
6. Công thông tin điện tử TP. Cần Thơ (2017), *Tổng quan Thành phố Cần Thơ*, truy cập 05/10/2020 tại <https://www.cantho.gov.vn/wps/portal!/ut/p/z1>.
7. Hải Anh (2021), *Liên Hợp Quốc công bố thiệt hại của ngành du lịch do COVID-19*, truy cập 09/2/2021 tại <https://laodong.vn/the-gioi/lien-hop-quoc-cong-bo-thiet-hai-cua-nganh-du-lich-do-covid-19-875347.ldo>.
8. Mai Văn Nam (2008), *Giáo trình nguyên lý thống kê*, NXB Văn hóa Thông tin.
9. Nguyễn Ngọc Khuyên (2016), *Các nhân tố ảnh hưởng đến việc khai thác du lịch chợ nổi Cái Bè-Tiền Giang*, Luận văn tốt nghiệp ngành Việt Nam học, Trường Đại học Cần Thơ.

Thông tin tác giả:

1. Huỳnh Văn Đà, TS.

- Đơn vị công tác: Khoa khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Cần Thơ.

- Địa chỉ email: hvda@ctu.edu.vn

2. Đoàn Thị Phương, CN.

- Đơn vị công tác: Khoa khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Cần Thơ.

3. Trương Thị Kim Thủy, ThS.

- Đơn vị công tác: Khoa Khoa học xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Cần Thơ.

Ngày nhận bài: 13/6/2021

Ngày nhận bản sửa: 20/8/2021

Ngày duyệt đăng: 27/8/2021